

Otvorený list mestským a obecným zastupiteľstvám na Pohroní.

Chceli by sme pripomenúť, že k plánovanej výstavbe MVE v katastri obcí a miest by sa mali predovšetkým vyjadriť jej obyvatelia na verejnom zhromaždení a nie len vedenie miest a obcí.

Dovoľujeme si Vás preto požiadať aby ku každému takémuto zámeru bola zvolená verejná diskusia a umožnené vyjadrenia sa každého obyvateľa k predmetnému zámeru.

Je potrebné aby obyvatelia boli dostatočne a pravdivo informovaní (je to zo zákona 24/2006 a Aarhuským dohovorom daná povinnosť) a aby v dotknutých obciach (mestách) prebehla verejná diskusia na tému, či je vo verejnom záujme aj obyvateľov tu žijúcich výstavba súkromnej MVE na Hrone a to ešte predtým ako bude vydané stanovisko k predmetnému zámeru.

Je naozaj ťažké chápať keď v čase zavádzania súčasťných úsporných opatrení, znižovania platieb štátu do miest a obcí, znižovania príjmov z podielových daní a zvyšovania daní a cien tovarov a služieb pre obyvateľov, vláda SR a jej ministerstvá podporujú a dotujú (miliónmi EUR) práve takéto projekty a nie také, ktoré by naštartovali rozvoj regiónov, zvýšili zamestnanosť a životnú úroveň ľudí. Projekty, ktoré by zabezpečili zlepšenie a trvalú udržateľnosť životného prostredia a nie ho devastovali.

Možnosť ovplyvňovania rozhodnutia nedofinancovaných obcí zo strany investorov prisľubom rôznych stimulov - ako lacnejšia elektrická energia pre obyvateľov či budúce investície, sú nadmieru neserióznym konaním, končiacich väčšinou len pri sľuboch bez reálneho zahrnutia do plánov stavebného zámeru a aj ich realizácie po schválení predmetného zámeru.

Ak však jednotlivá obec (mesto) ako obstarávateľ zámeru predkladá strategický dokument zmien a doplnkov svojho územného plánu a súhlasí a presadzuje zámer vybudovať na svojom území MVE ako proklamovaný „ekologicky čistý zdroj“ mala by prednostne využívať elektrickú energiu vyrobenú v tomto zariadení na energetické potreby svojho regiónu a teda podľa toho aj upraviť spotrebiteľské ceny pre svojich obyvateľov – v súlade s výkupnými cenami elektrickej energie vyrobenej v týchto zariadeniach.

Je nutné taktiež položiť si otázku, či je vo verejnom záujme výstavba MVE a čo za prínos to bude znamenať aj pre vašu obec (mesto) a jej obyvateľov na mnohé desiatky rokov .

Budú snád' obyvatelia obcí kde táto elektrárň má byť postavená participovať podielom na zisku z predanej elektrickej energie, alebo z podielových daní ? Asi nie, lebo investor zrejme nebude chcieť zmeniť zväčša Bratislavské sídlo svojej firmy.

Aký prínos bude mať táto niekoľko miliónová investícia v obci pre obyvateľov, pre jej rozvoj, tvorbu pracovných miest, hodnotu pozemkov v blízkosti VE, rozvoj turistického ruchu, pre zatraktívnenie

krajinných a prírodných hodnôt, pre živočíšstvo a ryby žijúce v tejto rieke a pre celé životné prostredie po dobu 50-tich rokov vlastníctva tohoto územia a objektov VE jej majiteľom?

Komu ostane táto environmentálna záťaž keď sa už nebude oplácať elektrárňou prevádzkovať ?

Ak v súčasnosti štátom dotované výkupné ceny elektriny vyrobenej v týchto zariadeniach budú rovnaké – tržné, teda skoro dvakrát nižšie ako v súčasnosti a poplatky za užívanie vody, z dôvodu jej nedostatku, niekoľkonásobne vyššie?

Ako táto priečna bariéra v toku a jeho zahrádzovanie ovplyvní prietokové pomery rieky v čase povodňových vodných stavov.

Alebo táto priečna hať a vypúšťané mnohé ďalšie proti prúdu budú práve jej príčinou ?

Ako ovplyvní vybudovanie hrádzí pozdĺž toku v dĺžke spravidla obvykle viac ako 1km a výške zväčša nad 3,5m (pri korune hrádzi) možnosť povodňového prietoku vody z inundačného územia späť do koryta a hlavne tiež kadiaľ naprojektuje investor, že tieto vody budú naspäť prúdiť do koryta rieky.

Alebo toto všetko vyvolá náklady z dôvodu ochrany majetku obyvateľov na úkor štátu?

Ako ovplyvní prechod ľadových krýh v zimnom období a to aj vplyvom ich uvoľňovania zo zamrzutej stojatej vody v hatiach proti prúdu - ako sa to stalo aj pred dvoma rokmi na strednom toku Hrona uvoľnením ľadových krýh z hati VE Zvolen, čo pocítili obyvatelia mnohých obcí po prúde rieky.

A čo bude potom ak sa naplnia plány našich súkromných investorov a tieto hate budú v každej obci (zväčša v intravilánoch) a vzdialené od seba mnohokrát len 3km? Len v okrese Žiar nad Hronom na úseku 21km medzi Zvolenom – Žiar na Hrone má byť postavených 6 priečných hatí a zdrží MVE.

Aký vplyv na spodné vody bude mať zdvihnutie hladiny, v mnohých prípadoch až 5m, nad okolitý terén nad haťou a tiež jej zníženie o niekoľko metrov pod ňou?

O tom že dôjde k destabilizácii spodných vôd a k ich zvýšeniu nie je asi potrebné polemizovať. Skúste sa informovať na obciach, ktoré tieto problémy s MVE na rieke Hron už niekoľko rokov majú (Šárovce, Horná Seč..) a to hlavne aj s podmáčaním pozemkov, záhrad a zaplavovaním pivníc rodinných domov v okolí hatí zapríčinených destabilizáciou a zvýšením hladiny spodných vôd.

Teraz to však už nikoho nezaujíma (ani majiteľa elektrárni ani poisťovne).

Je potrebné zvážiť všetky pozitívne i negatívne dôsledky na životné prostredie a zdravie obyvateľov hlavne ak tieto hate a zdrže MVE majú byť postavené na územiach so znečistenými spodnými vodami a pôdou.

Podobne ako sú zámery vybudovať takéto hate na Hrone vo Vlkanovej (5 stupeň znečistenia spodných vôd a pôdy po sov.armáde),

alebo v meste Žiar nad Hronom v lokalite so znečistenými spodnými vodami a pôdou (presahujúcimi 5 stupeň znečistenia) a možnosti ovplyvnenia zdvihnutím spodných vôd rozsiahlej priemyselnej aglomerácie a skládky odpadu z bauxitu po predošlej výrobe hliníka.

Zvážte či tiež odsúhlasíte umiestnenie takýchto stavieb MVE na rieke Hron vo svojich obciach (mestách) v miestach zmiešavacích zón vypúšťaných odpadových vôd do rieky, kde by dochádzalo k nedostačnému rozptylu znečistenia a usádzania sa týchto odpadov a k ich prienikom do spodných vôd a pôdy – ako je aj zámer vybudovať priečnu hať MVE v Šalkovej kde dôjde k usadzovaniu sa odpadových vôd predovšetkým z neďalekej Biotiky Slovenská Lupča a tiež naozaj neuveriteľne znie tiež obhajoba a súhlas MŽP (a úradníkov jeho rezortu - OÚŽP Levice a KÚŽP Nitra) pre zámer vybudovania hate MVE pod VN Veľké Kozmálovce v zmiešavacej zóne len 1200m pod vyústením odpadových tríciových vôd z jadrovej elektrárne Mochovce (v dvojnásobnom objeme po dostavaní MO3,4) a odpadových vôd mesta Tlmače i celej priľahlej aglomerácie.

Takéto plány sa ľahko robia z Bratislavy, ale ľudia tu budú žiť a znášať všetky negatívne dôsledky.

A tiež však tešiť sa z pozitívnych, že snáď tie plastové a iné odpady plávajúce riekou Hron sa zachytia na hati povyššie a niekto ich aj zlikviduje (alebo sa len vyhodí na lúku vedľa hrádzce či pustia susedovi do hrádzce poniže).

Naozaj nechápeme postoj kompetentných v niektorých obciach a mestách

keď vo väčšine prípadov ani nepožadujú posudzovanie predmetnej stavby podľa zákona a dôsledného zváženia vplyvov tejto stavby na životné prostredie a tiež rizík vzniklých prehradením koryta rieky Hron priečnou haťou pre ich obyvateľov

Nechápeme volených zástupcov, ktorí sa správajú k obyvateľom svojich obcí odmietavo k pomoci pri ochrane ich majetku a majetku obecného nakoľko MVE iste nie je verejnoprospešná stavba a nedotknuteľnosť súkromného majetku je daná ústavou SR.

Nechápeme vedenia obcí a miest ktoré, podľa požiadaviek takzvaných investorov zámeru výstavby malých vodných elektrární, bez problémov urýchlene schvaľujú dodatky (k výstavbe MVE) ku schváleným územným a to aj bez dôsledného zváženia dôsledkov.

Zatiaľ ani jeden zo zámerov MVE na rieke Hron však nebol posudzovaný vzhľadom na plánovanú výstavbu niekoľkých desiatok ďalších hatí a tým ovplyvnenia ekológie celého riečneho ekosystému.

Nebol a nebude zrejme posudzovaný ani z hľadiska zamrzania týchto zdrží a následného uvoľňovania ľadov a tiež nie z hľadiska synergického efektu vypúšťania jednotlivých zdrží a tým znásobenia prietokov v čase povodňových stavov, čo sa v budúcnosti s nezmenšenou intenzitou bude diať aj vzhľadom na ich plánované množstvo.

O úplnom zániku vodnej turistiky a zániku reprodukčnej schopnosti rybárskych revírov z dôvodu úplného znemožnenia migračných ciest rybích spoločenstiev a iných vodných živočíchov, už ani nehovoríme.

Na podobne tak zatraktívnené životné prostredie a celospoločenský prínos prevádzkovej MVE je možné sa ísť pozrieť aj do mesta Zvolen, na podobnú pred dokončením MVE do Hronskej Dúbravy a mnohé ďalšie.

Pri verejnom prejednávaní zámeru Investori často apelujú na uvedomelosť občanov a argumentujú nutnosťou zvýšenia energetickej sebestačnosti SR a splnenia záväzkov na využívanie OZE, budovaním MVE na základe návrhu koncepcie využitia hydroenergetického potenciálu vodných tokov SR (NKVHEPVT).

NKVHEPVT je však paradoxne návrh MŽP a nie je záväzný materiál pre ÚPD, nakoľko ešte nie je v zákonnej forme vzhľadom na kontraverznosť a zameranie sa len na maximálne využitie rieky na výrobu elektrickej energie, bez ohľadu na životné prostredie a často aj znemožnenie rozvoja iných aktivít spojených s tak jedinečnou a ešte v mnohých podobách zachovanou prírodou na Pohroní.

Pri posudzovaní a schvaľovaní stavebných zámerov MVE akoby obvodní a krajskí úradníci Ministerstva životného prostredia SR zabúdali že tento návrh NKVHEPVT je v priamom rozpore s prijatou Rámcovou smernicou o vodách RSV, schválenou vládou SR v januári 2004 a legislatívou EU – WFD 2000/60/EC .

Akosi zámerne sa riadia a odvolávajú na stratégiu o energetickej bezpečnosti, obnoviteľných zdrojoch a nie na zákony z hľadiska ich kompetencií a to sú zákon o ochrane prírody a zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie 24/2006Z.z. v čítaní zákonných a paragrafových znení RSV – Vodný zákon.

Výstavba tak veľkého počtu MVE je nevyhnutná a je v celospoločenskom záujme ?

Po dostavení JEMO (ak neuvažujeme s plánovanou výstavbou nových blokov JEBO z navrhovaným zvýšením výkonu JEMO a tiež s práve schválenou výstavbou nových blokov v jadrovej elektrárni Jaslovské Bohunice), bude pokrytá spotreba elektrickej energie v SR na min.120%, čo znamená že SR sa opäť stane vývozcom elektrickej energie . Už v súčasnosti sa z celkového množstva vyrobenej elektrickej energie vyrába 16,6% z obnoviteľných zdrojov – v postavených a prevádzkovaných vodných elektrárnach. .

Pre plánované obdobie do roku 2015 by mali malé vodné elektrárne (s predpokladaným inštalovaným výkonom 82MW) svojim využiteľným energetickým potenciálom predstavovať 3,38% z celkového nového plánovaného využiteľného potenciálu obnoviteľných zdrojov energie 2421MW ? – sú to však len inštalované a nie reálne dosiahnuteľné parametre.

Z toho podiel reálne využitého energetického potenciálu celej plánovanej sústavy MVE na rieke Hron bude tvoriť menej ako 1% .

(Napríklad MVE Hronská Dúbrava s inštalovaným výkonom 1,2MW bude predstavovať 0,05%).

Na rieke Hron, vo svojom návrhu TVHEPVT Slovenska plánovalo Ministerstvo životného prostredia v najbližších rokoch podporiť výstavbu vyše 30-tych ďalších priečných hatí a zdrží MVE, spojených pravdaže s následnými rozsiahlymi reguláciami a úpravami koryta, brehov rieky a výrubom brehových porastov .

Ak by sa však zrealizovali plány MŽP podľa tohto návrhu a podľa požiadaviek len nedávno vládou schvaľovaného Generelu energetického využitia vybraných tokov, došlo by aj na ďalších tokoch nadregionálneho významu k rozsiahlej a nemennej devastácii riečnych ekosystémov a životného prostredia podobne ako za bývalého režimu.

Podobný plán ako MŽP predstavilo aj súčasné Ministerstvo hospodárstva a výstavby SR vo svojom Národnom akčnom pláne pre energiu z obnoviteľných zdrojov Slovenskej republiky, kde v cieľoch svojej tzv. Národnej politiky v oblasti energie z OZ sa okrem iného uvádza :

„Klimatické zmeny majú dopad aj na intenzitu zrážkovej činnosti, ktorej dôsledkom sú povodne. Preventívnym opatrením pred povodňami je budovanie vodných elektrární, ktoré sú zosúladené s plánmi na protipovodňovú ochranu a preto aj využitie zostávajúceho hydroenergetického potenciálu je prioritou“.

Naozaj už aj laik musí nad touto demagógiou krútiť hlavou – proti povodňiam ideme stavať na tokoch priechne hate, ako vyplýva z plánov MŽP a ministerstva hospodárstva a výstavby.

Naplnenie týchto plánov s veľkou pravdepodobnosťou by viedlo k úplnej likvidácii biologických a krajinárskych funkcií väčšiny našich najväčších riek a tokov.

Rozhodnite sa včas a správne.

Je preto len na nás obyvatelia miest a obcí na Pohroní, či považujete celospoločenský prínos z vyrobenej elektrickej energie pre vás za väčší, ako celospoločenský prínos zo zachovania jedinečných prírodných hodnôt a prostredia v ktorom žijete, budete žiť, zlepšovať ho a chrániť aj pre ďalšie generácie .

Je nesporné, že hospodárske, ekologické, krajinotvorné, prírodno-ochranárske a rekreačno-turistické hodnoty Pohronia s jedinečným prirodzeným tokom rieky Hron a príľahlým územím, predstavujú z celospoločenského hľadiska hodnoty, ktoré mnohonásobne prevyšujú prínos z jej hydroenergetického využitia.

A to už nehovoríme o násobne väčších celospoločenských a ekonomických prínosoch, ak by Slovenská vláda a jej ministerstvá, podporila projekty práve na znovu obnovenie biodiverzity a projekty revitalizácie aj rieky Hron tak, ako sa Slovenská

republika zákonne zaviazala splniť tieto požiadavky prijatím smernice WFD 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady vo svojej Rámcovej smernici o vodách RSV - zákona č.364/2004 /Vodný zákon/ a v prístupových rokovaníach pri vstupe SR do EU.

**Preto prosíme dôkladne zvážte svoje stanovisko.
Veríme však, že sa rozhodnete správne a v záujme obyvateľov vašich miest,
obcí a celého Slovenska !**

OZ Hron pre slobodné rieky
Admin.